A°. 1826. N°. 147

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag den 12 December.

WEENEN, den 2. December.

De *Oostenrijksche Beobachter* geeft heden de volgende berigten uit Konstantinopel, den 10. November: — De rust is sedert den 19. October niet gestoord geworden. De regering is steeds bezig, de stichters en de deelnemers aan de laatste muiterij, meestendeels uit den stand der handwerkslieden en kramers, op te sporen; sommige van dezelve zijn verbannen, en de strafbaarste ter dood gebragt. In de provincien is de rust nergens gestoord geworden, en de hierover aanvankelijk verspreide geruchten zijn ongegrond bevonden. — De kapudan-pacha ligt met het grootste gedeelte zijner vloot aan den ingang van den Hellespont, en schijnt slechts op gunstigen wind te wachten, om naar de haven van Konstantinopel terug te keeren. — *Ibrahim*-pacha is in het midden der maand October van Tripolitza naar Argos opgebroken, geenszins, gelijk het schijnt, om iets tegen Napoli di Romania te ondernemen, maar om levensmiddelen en voeraadje te verzamelen, waaraan bij het lang uitblijven der Egiptische vloot, die den 26. October nog op de reede van Alexandrie lag, gebrek ontstond. — De Grieken hebben op nieuw eene vruchtelooze poging gedaan om Athene te ontzetten. Alleen zou het hun gelukt zijn, 200 man versche troepen in de vesting te werpen. Verscheidene gedenkteekenen der oudheid, inzonderheid het *Parthenon* (de tempel van *Minerva*), hebben door het bombardement veel geleden.

FRANKFORT, den 9. December.

Volgens berigten uit Konstantinopel van den 17. dezer, hield zich de divan onledig met de voorstellen van den Engelschen gezant, betrekkelijk de Grieken. — Het schrikbewind blijft aldaar voortduren.

Te Triest is den 30. November een schip uit Tschesme aangekomen, hetwelk zich den 22. dier maand te midden van ongeveer 100 Egiptische oorlogs- of transportschepen heeft bevonden. Deze vloot zou te Navarino binnenloopen.

Twee Fransche oorlogschepen zijn voor Algiers verschenen, om teruggave te vorderen van de pauselijke schepen, welke de Algerijnen genomen hebben. Men zegt, dat de Deij die teruggave geweigerd en gezegd heeft, dat, wanneer het Roomsche hof deszelfs vlag wilde geëerbiedigd hebben, hetzelve, even als andere mogendheden, eenen consul naar Algiers behoorde te zenden.

ROME, den 22. November.

De Paus heeft apostolische brieven verleend, ter oprigting van eene congregatie van leekebroeders der volzalige maagd *Maria*. Twee piemonteesche priesters hebben daartoe het verzoek gedaan. Zijne Heiligheid zegt in de breve der oprigting het volgende: » Het voornemen (van deze priesters) heeft ons te aangenamer moeten zijn, vermits heden ten dage door boosaardige en godlooze lieden den hevigsten oorlog aan dezen apostolischen stoel, het oppergebied des geloofs, en gevolgelijk aan *Petrus* zelven, verklaard is, daar, gelijk *Chrysologus* zeide, *de volzalige Petrus, die op dezen zetel leeft en voorzit, aan hen, die haar zoeken, de waarheid des geloofs geeft*. Nu heeft deze congregatie, door hare instellingen en regelen, de strekking, om alle deelgenooten, door naauwe banden, tot één ligchaam te vormen, om inzonderheid der geestelijkheid bijstand verleenen, hetzij in de aankweking der orden, hetzij in de zielenzorg; om ter hervorming der volken werkzaam te zijn, voornamelijk door geestelijke oefeningen, in het openbaar en in het bijzonder, naar de door den heiligen *Ignatius* voorgestelde wijze, welke door onzen voorganger *Paulus* III. is goedgekeurd; en om de groote onheilen te weren die wij vreezen te zullen ontstaan uit den zondvloed van slechte boeken, die thans schier over de geheele wereld heerscht; waartoe zij de lezing van boeken der zuivere leer bevorderen, dezelve uitgeven en verspreiden zal.

» Schoon Z. H. niet twijfelde, dat zoodanige instelling krachtdadig de Kerk, in den treurigen toestand waarin zij zich bevindt, (*), zou te hulp komen, heeft Hoogstdezelve echter het onderzoek daarvan aan kardinalen opgedragen. Deze hebben de goedkeuring ten sterkste aangeraden. Alzoo wordt ook voldaan aan de dringendste verzoeken van den bisschop van Pignerol en worden de goede diensten gedacht van Zr. Hs. zeer beminden zoon *Karel-Felix*, den vromen Koning van Sardinie, in wiens staten de instelling haren oorsprong heeft genomen.

» Verder, vervolgt Z. H., hechten wij onze goedkeuring aan de regelen en voorschriften der congregatie, en begeeren dat dezelve stiptelijk nageleefd worden. Vermanende *Pie-Bruno Lanteri*, *Jan-Reijnaudi* en hunne medestanders, om zich nimmer van de voeten van *Maria* te verwijderen, vermits zij zich onder hare inroeping tot eene congregatie gevormd hebben. Hierdoor zal men nog meer mogen hopen, dat zij met hare hulp overvloedige vruchten zullen voortbrengen. *Zij is*, om de woorden van den heiligen *Bernard*, in het sermoen der twaalf starren, te bezigen, *de eertijds door God beloofde vrouw*, om met haren voet het *hoofd der oude slang te vermorselen, welke haar lagen leide en vruchteloos poogde den prikkel haar in de versenen te slaan; geheel alleen heeft zij over de boosheid en de ketterij gezegevierd.*

(*) Deze herhaalde klagt van den Heiligen Vader steekt zonderling af bij het bazuinen van sommigen, dat de kerk van Rome op het punt staat van de algemeene heerschappij te aanvaarden en er binnen weinige jaren geene protestanten meer zullen gevonden worden.

LONDEN, den 5. December.

Een ministerieel morgenblad zegt, dat de terugroeping van den Franschen ambassadeur te Madrid het gevolg is van zijne al te duidelijke pogingen, om den Koning van Spanje over te halen, ten einde zich met de zaken van Portugal te bemoeijen. Hetzelfde dagblad voegt hierbij: » Wij zijn daarenboven onderrigt, dat aan Zijne Kath. Majesteit een adres is ingediend, waarbij op eene stellige wijze wordt verklaard, dat er geen Fransch soldaat in Spanje zal blijven, bijaldien aan de Portugeesche uitgewekenen middelijk of onmiddelijk bijstand wordt verleend. Wij meenen gerustelijk te kunnen verzekeren, dat tusschen Engeland en Frankrijk, aangaande de zaken van Portugal, de beste verstandhouding bestaat."

Het is eene bewezene zaak, dat Frankrijk, zoo lang het Spanje bezet, zonder aan de verpligtingen als onzijdige Mogendheid te kort te doen, geene vijandelijkheid tegen Portugal kan toelaten. Terwijl de Fransche troepen in Spanje de rust bewaren, terwijl zij in Cadix en andere vestingen bezetting houden, zou, indien de Spanjaarden tegen Portugal optrokken, de oorlog door Frankrijk worden onderschraagd.

Wie kan het in twijfel trekken, dat, zoo de Engelsche troepen ter vervanging van de bezettingen van Carthagena en Vera-Cruz gezonden waren, en, dusdoende, aan de Mexikaansche en Columbiaansche legers de mogelijkheid voor eene expeditie tegen Cuba was opengesteld; wie, zeggen wij, kan twijfelen, dat daaruit geen dadelijke oorlog tegen Spanje zoude kunnen voortvloeijen.

Wij gelooven niet, dat de aanwezigheid van het Fransche leger thans nadeelig is, want zulks legt het Fransche ministerie de verpligting op, om zich voor het behoud van den vrede in de bres te stellen. Het zoû, wel is waar, naar hetgene wij hebben hooren zeggen, zeer wenschelijk zijn, dat de Fransche troepen Spanje verlieten en dat Portugal door de Engelschen wierd ontruimd, de Spanjaarden en Portugezen vrijlatende constitutien daar te stellen of zich te onderwerpen aan eene willekeurige magt, naar mate de overdrijvende partij zulks besliste; doch onze verbonden met Portugal gedogen niet, dit rijk aan eenen onregtvaardigen inval bloot te stellen; het kan voor ons voordeeliger wezen, met een wijs en vermogend gouvernement, zoo als dat van Frankrijk is, te onderhandelen, dan een verbond aan te gaan met Spanje, hetwelk door ellende en hongersnood tot eenen bijna wanhopigen staat gebragt is.

(*Globe en Traveller*.)

PARYS, den 6. December.

De ultra-bladen geven de volgende legerberigten van de Portugeesche rebellen:

» Wij hebben de courant van Madrid van den 30. November, benevens eenen brief van dezelfde dagteekening voor ons. In dezelve wordt gemeld, dat de stad Braganza door de koningsgezinden is vermeesterd en de ingezetenen hierover de grootste vreugde aan den dag gelegd hebben. De markies *de Chaves*, die in deze provincie uitgebreide landgoederen heeft, zette zijnen togt met allen spoed en zonder eenigen tegenstand voort.

» Men twijfelde te Madrid niet aan den voorspoed der uitgewekenen, die door de provincie Tras-os-Montes in Portugal zijn gevallen; doch men geloofde, dat zij, die over de grenzen van Estramadura hebben moeten indringen, niet zoo wel zijn ontvangen geworden, aangezien het punt van aanval nader bij Lissabon gelegen is en zij waarschijnlijk tegen eene grootere magt moeten kampen, zoo ten minste de troepen, die tegen hen worden afgezonden, niet het voorbeeld der garnisoenen van *de Chaves* en *de Miranda* (die zich bij de koningsgezinden hebben gevoegd) volgen, hetgene waarschijnlijk is.

» Men geloofde te Madrid, dat de heer *Lamb* (de Engelsche gezant) verklaard had, dat, zoo het nieuwe gouvernement van Portugal op eene gevaarlijke wijze wierd bedreigd, eene aanzienlijke magt Engelsche troepen naar Lissabon zou gezonden worden; iets, waaraan wij nogtans zeer twijfelen."

Nader berigt. » De koningsgezinde Portugezen maken snelle vorderingen. De kolonne, uit Lugo gerukt, is zonder slag of stoot binnen de stad Chaves gekomen, welke als de voornaamste vesting der provincie Tras-Os-Montes beschouwd wordt. De bezetting heeft geenen wederstand hoegenaamd geboden, zelfs heeft zich de meerderheid bij de koningsgezinden gevoegd. De afdeeling van *Silvera*, welke zich te Toro, Salamanka en Zamora vereenigd had, is de Deuro overgetrokken en heeft Miranda overmeesterd. Aldaar heeft de bezetting, even als te Chaves, zich bij de koningsgezinden gevoegd, die dezelve met ongeduld scheen te wachten. Naar alle waarschijnlijkheid, zal dus op het einde van November, de provincie Tras-os-Montes en mogelijk ook die tusschen Entre Duro en Minho in de magt der koningsgezinden zijn.

» Uit de thans welbekende rigting der generaals *Chaves* en *Silveira* blijkt, dat zij met verhaaste schreden naar Duro trekken, hetwelk ongetwijfeld de linie hunner operatien zal uitmaken, vermits zij, dus doende, de beide ingenomene provincien achter den rug hebben en door dezelve, ingeval van tegenspoed, den aftogt kunnen aannemen."

» Men zeide te Madrid, dat in Andalusien eene groote menigte geweren van de Portugeesche uitgewekenen voorhanden was, en voegt daarbij dat deze koningsgezinden van geld en allerlei krijgsvoorraad overvloedig voorzien zijn."

Dit zijn de legerberigten der ultra's. Een ander blad zegt:

» Wij zijn van goeder hand onderrigt, dat de hoofden der Portugeesche opstandelingen geraden zijn, om, naar mate hunne vorderingen in Portugal, zich meester te maken van alle eigendommen der Engelsche kooplieden, niet slechts, om zich daardoor schadeloos te stellen voor de kosten van de expeditie; maar ook om, inval van verdere gebeurtenissen, een fonds te hebben."

Verder verneemt men nog, dat de Portugeesche opstandelingen Braganza hebben ingenomen, waar zij in een gevecht met de bezetting, dat 16 uren geduurd heeft, overwinnaars zijn geworden, doordien een groot gedeelte van een regement van linie tot hen is overgeloopen.

Het spaansche hof heeft de maatregelen, omtrent de Portugeesche deserteurs, aan alle vreemde gezanten medegedeeld. De vijandelijke inval in Portugal is, volgens de aan die gezanten overgegevene nota, bij Z. M. den Koning van Spanje met zeer veel leedwezen vernomen.

Van den 8. December.

Volgens de tijdingen, welke men heden ontvangen heeft, hebben de Portugeesche opstandelingen twee uren lang te Braganza geplunderd.

Een der liberale bladen deelt tijdingen uit Madrid van den 2. dezer mede. Het scheen, dat men aldaar ongunstige berigten, aangaande de onderneming der Portugeesche opstandelingen ontvangen had; ten minste de apostolischen toonden een eenigzins treurig gelaat en schenen het daarvoor te houden, dat zij, niet door Spanje ondersteund wordende, het veld zouden moeten ruimen, als te zwak om alleen den strijd tegen de nieuwe Portugeesche regering vol te houden. — Men verhaalt, dat de Spaansche kloosters en kerken aangenomen hebben om eene som gelds voor de kosten der onderneming bijeen te brengen, en dat in afwachting daarvan een bankiershuis te Madrid te dien einde gelden voorgeschoten heeft. Men beweert, dat met hetgeen van elders nog is gekomen, het hoofd der Portugeesche opstandelingen, *Silveira*, op eene som van acht millioen franken heeft kunnen rekenen. De wapens zijn hem uit Biscaije bezorgd.

BRUSSEL, den 8. December.

In het comitee-generaal van de Tweede Kamer, hetwelk heden heeft plaats gehad, is de zaak der Brusselsche dagbladschrijvers op nieuw ter tafel gebragt. Twee voorstellen zijn daaromtrent gedaan, beide strekkende om het *[illegible]* [illegible] aan de dagbladen [illegible] Die voorstellen zullen gedrukt en aan de leden rondgedeeld en naar de afdeelingen worden verzonden, ten einde door dezelve te worden onderzocht. Al hetgeen omtrent voorstellen van wet plaats heeft, moet dus ook ten aanzien van de voorstellen, door de heeren gedeputeerden gedaan, verrigt worden, zoodat er nog wel eenigen tijd kan verloopen eer die zaak beslist en geregeld zij. Een dezer voorstellen, naar men verneemt, zoude voornamelijk tegen den *Parijschen* stenograaf, die geen woord *Hollandsch* verstaat, zijn gerigt; de voorsteller vond dit geheel ongepast, en oordeelde dat men *volkomen* de *beide talen* behoorde te verstaan, om goede aanteekeningen van het verhandelde te kunnen maken, en een goed verslag daarvan te kunnen geven.

DE HELDER, den 9. December.

» Wij zijn van goederhand onderrigt, dat de gedeserteerde heer SPELMAN, [illegible] commandant over de troepen, met het schip *de Zeemanshoop*, [illegible], naar Batavia afgezonden, benoemd, te 's Hertogenbosch is gearresteerd, maar in eenen staat van krankzinnigheid, waaruit men het [illegible] van den hem toevertrouwden post toeschrijft. Wat het lot van dit verloren kind wezen zal is nog onbekend. men wenscht intusschen algemeen, dat er voor elke expeditie naar de Oost in het vervolg niet dan zeer nuchtere en van goed gezond verstand voorziene lieden mogen benoemd worden, want om de onlusten daar te dempen heeft men knappe koppen en moedige harten noodig."

GRONINGEN, den 7. December.

Het getal der gestorvenen in de afgeloopene week bedraagt binnen deze stad 54; hetzelve is dus nog wel aanzienlijk, doch heeft die schrikverwekkende hoogte niet meer, waarover wij ons sedert eenen geruimen tijd [illegible]. Het getal der zieken vermindert langzamerhand, en het wederinstorten in de ziekte begint ook zeldzamer plaats te grijpen. De hoop, om de zieken weldra op den ouden voet te zien, wint meer en meer veld, en een geest van vrolijkheid en levendigheid, die men hier sedert het verheffen van de ziekte miste, verspreidt zich weder langs de straten. — De academische lessen hebben eenen aanvang genomen. Ofschoon bijna allen ziek geweest zijn, heeft de hoogeschool echter het geluk gehad, geen' harer hoogleeraren te verliezen; allen, op twee na, die nog door zwakheid verhinderd worden, hebben hunne werkzaamheden hervat en de collegien geopend, welke weder door een vrij aanzienlijk getal van toehoorders bezocht worden: want vele studenten zijn reeds teruggekeerd, en derzelver getal groeit dagelijks aan.

De bijdragen, welke nog dagelijks in ons Vaderland, tot ondersteuning der hulpbehoevende zieken, worden gegeven, zijn zeer aanzienlijk. Van alle kanten stroomen giften, van onderscheidenen aard, naar de meest bezochte streken. Ook onze Zuidelijke Provincien munten uit in mildheid en menschlievende pogingen, ten behoeve harer Noordelijke Landgenooten.

Sedert de laatste opgave, door ons geschied, van de giften voor de ongelukkige kranken, zijn dezelve wederom zoo menigvuldig, dat het ons onmogelijk is, alles op te geven. Het getal der verzamelde dek- en kleedingstukken, spijzen en verkwikkingen, is onnoemelijk.

Uit Luik schrijft men, dat de bijdragen in laken en wollen stoffen, welke de fabrijkanten te Verviers, tot hulp voor hunne aan ziekte en gebrek lijdende medemenschen, geschonken hebben, een voorraad van kleederen voor meer dan 1000 personen zullen opleveren. De verzamelde goederen overtreffen verre weg in waarde de geldelijke bijdragen.

'S GRAVENHAGE, den 5. December.

Wij vernemen van goeder hand, dat, hetgeen sommige bladen vermeld hebben wegens een aanstaand huwelijk van H. K. H. Mevrouwe de Prinses *Mariane* met eenen Pruissischen Prins, tot nog toe van allen grond ontbloot is. (*Algem. N. en Adv. blad*).

ARNHEM, den 11. December.

Voor de noodlijdenden in Vriesland, Groningen enz. is te Beusichem gecollecteerd de som van *f* 82.70, te Dinxperlo *f* 52.62, te Ede *f* 513.29½, te Eibergen *f* 246.33, te Heumen *f* 15, behalve de giften die vroeger ingezameld zijn, te Nede *f* 44.60, te Wamel *f* [illegible], te Warnsveld *f* 147., te Zelhem *f* 28.55½.

Mengelwerk.

DER PRIESTEREN PLIGT OM DEN VOLKE DEN BIJBEL TE GEVEN EN TE VERKLAREN.

Onder dezen titel is onlangs een, door den beroemden LEANDER VAN ESZ opgesteld, uit het Hoogduitsch vertaald werkje uitgegeven, dat er, wat vorm en inhoud betreft, zeer Katholijk uitziet. Hoe zeer ons blad tot niets minder dan godgeleerde geschillen bestemd is, verdient dit boekje nogtans onze opmerkzaamheid. Het komt ons namelijk merkwaardig voor, dat men, in den tegenwoordigen tijd, waarin Jezuiten zoo veel zigtbaren en onzigtbaren invloed uitoefenen, in de *Katholyke Kerk*, over eenige aan de orde van den dag zijnde artikelen, in eenen met het Jezuitismus zoo strijdigen geest, op zulk eenen vasten, waarheid en overtuiging ademenden toon spreekt, als daarin geschiedt; — en daarbij zoo consequent Katholijk blijft. Wij willen over de waarde dier, hier voorkomende, redeneringen niet twisten, welke — dit zij in het voorbijgaan gezegd — op geschiedenis gegrond, en daarom in de oogen van ons leeken nog al klemmend zijn. Maar wij zijn zeer nieuwsgierig — en deze nieuwsgierigheid willen wij ook anderen mededeelen, — wat men tegen dit boekje wel zal ondernemen? Het te weerleggen zal nog al moeite in hebben; of het als kettersch ten toon te stellen, zal slechts dienen om er opmerkzaamheid op te vestigen, en aanleiding te geven, dat er onkundigen door verleid worden. Het te verbieden gaat in ons land ook niet gemakkelijk, en zou ook slechts te weeg brengen, dat het gretiger gelezen wierd. — Wij durven naauwlijks gelooven, dat het waar zou zijn, wat men elkander in het geheim mededeelt: dat namelijk zij, welken de inhoud van het genoemde werkje zeer aanstootelijk is, omdat daarin hunne gevoelens en hunne handelwijze ongunstig worden voorgesteld, hetzelve in stilte opkoopen, en er dan een ander gebruik van maken, — dan het te lezen, en zich er door te laten overtuigen en verbeteren. Mogt dit waar zijn, dan wenschen wij den uitgever er geluk mede, die dan aanleiding heeft, om tot zijn voordeel er eene nieuwe uitgave van te bezorgen, (waarin dan ook minder druk- en spelfouten zijn). En wisten wij niet, dat Jezuiten wel eens voor heeter vuur hebben gestaan, dan voor de verspreiding van een klein nietig boekje, welks inhoud bedenkelijk is, dan zouden wij gelooven, dat zij eenigermate in den val zitten. Maar wij weten ook, dat de waarheid, die steeds hare eigene middelen kiest, en haren eigenen weg gaat, somtijds, blijkens de geschiedenis, zich liever met kleine nietige boekjes, dan met groote kostbare werken, toerust, om toegang tot de harten der menschen te verkrijgen. De slotsom is: » *Lieve Jezuiten past toch op; want anders zou men misschien beginnen te gelooven en in te zien, wat u niet welbehagelijk is.*

DE GEESTELIJKE STAND.

IV.

Er bestaat geene duidelijkere leer dan die, aangaande de oogmerken Gods (teleologie). Het is zoo klaar, waarom alles [illegible] en zoo ingerigt is als men het ingerigt vindt, dat er [illegible] valt aan te merken. Wat is, b. v. duidelijker te verstaan, dan dat de kurkboom (*quercus suber. L.*) geschapen is, *opdat* wij [illegible] op onze wijnflesschen zouden hebben. Wat zou ons [illegible] aan eene Voorzienigheid zijn, wanneer wij niet konden begrijpen, *waarom* deze en die schikkingen, toevallen, [illegible] plaats hebben? Wij behoeven slechts te zien hoe het gekomen is, en [illegible] weten wij dat de geheele wereld zoo geschapen is, *opdat* deze of die uitkomst zou plaats hebben!!!

Zoo lijdt het geenen twijfel, of de wereld is voor de geestelijkheid geschapen, om namelijk door haar geleid, onderrigt, getroost; maar ook om door haar gefopt, gedrukt en gevild te worden. Gaat de geheele wereld door en gij zult vinden dat het zoo is. Het eerste kon het hoofddoel niet wel zijn: want dat vindt oneindig minder plaats dan het laatste. De geheele zondenval en alle verduistering, die er uit ontstaan is, is eigenlijk gebeurd om de geestelijken aan den kost te helpen; want anders zou er niets te bidden en te reinigen geweest zijn; en wat zouden er kerken en kloosters minder gebouwd en verrijkt zijn geworden, wanneer er geene zonden waren te verzoenen geweest! — Zoo zijn er vochtige huizen, opdat er paddestoelen in zonden kunden groeijen.

Zou het voor de paddestoelen, indien zij er iets aan doen konden, geene zaak van belang zijn, te maken dat er vochtige gronden bleven?

Zoo zou ook de *verbasterde* geestelijkheid er zeker zeer slecht mede staan, wanneer de wereld tot eene waarachtige, in de beoefening werkzame, godsdienstigheid kwam. Het edele gedeelte daarentegen zou zich verblijden en gaarne aftreden; maar dit is het geringste.

Ondertusschen blijft het waarheid, dat de priesterschap in hare afzigtigste gedaante, een zoo natuurlijk voortbrengsel van den verbasterden staat des menschdoms, als deze verbastering door de priesterschap wederkeerig bevorderd is; want het lelijkste was dikwijls in den oorsprong goed; zoo als wij dit ook aangaande de geestelijkheid gezien hebben. Het zou toch waarlijk te veel gezegd zijn, wanneer wij beweerden dat alle verbasterde geestelijken, hoofd voor hoofd, de menschen met opzet misleidden. Integendeel is het waarheid, dat het grootste gedeelte zelve uit misleiden bestaat.

Iedere corporatie berust op zekere grondstellingen, die somtijds in zinnebeeldige bewoordingen of gebruiken zijn neergelegd en op deze wijze voortgeplant worden. Na echter aldus eenige generaties te zijn doorgewandeld, raakt de soms zeer verhevene zin en nuttige bedoeling verloren, en men blijft aan de letter of de uitwendige gedaante der sijmbolen hangen. Dit is de geschiedenis van alle bedorvene godsdiensten en derzelver bedienaars. — Men kan niet bepalen bij welke gelegenheid er af- of toegedaan werd. Wil men, dan kan men zich met den algemeenen zetregel behelpen, dat in de wereld alles, het verhevenste niet uitgezonderd, deszelfs [illegible] verliest en alledaagsch wordt. Hoe geestiger iets is, des te minder kan het overstorten lijden zonder te vervliegen. De leeraar, die den geest ontvangen heeft, kan hem onmogelijk even krachtig aan zijnen opvolger mededeelen. Hij was wel diep doordrongen van den zin der sijmbolen en gebruiken; maar zijn opvolger gevoelde er reeds minder bij — en zoo ging dit voort, tot dat de lateren er niets meer bij gevoelden en van den zin in 't geheel geen begrip meer hadden. Nu werd de geheele bediening handwerk, maar daar kon het niet bij blijven; want hoe edeler in den oorsprong, des te lelijker in het bederf. — Zoo de priesters der latere geslachten misleiders zijn, zijn zij bij de overlevering eerst misleid, en de minste menschen hebben helderheid en kracht van geest om het weefsel der misleiding door te zien en er zich uit los te maken. Zoo hadden de wetgeleerden, ten tijde van den Zaligmaker, den sleutel der kennis — in de profetenscholen zeker neergelegd — weggenomen, kwamen zelve niet in het koningrijk der hemelen en hielden er anderen ook buiten. — Met dat al zijn ook niet alle geestelijken, die de wereld misleiden, hoofd voor hoofd voor onschuldig te houden, want ze hebben toch hun redelijk verstand, dat niet bij allen in dezelfde mate kan gevangen genomen zijn.

Het is den kinderen Adams, geenen uitgezonderd, om het houden en hebben te doen. De geestelijken zijn ook kinderen Adams, zoo wel als de advocaten, doctoren, notarissen enz. enz. enz. Nu is er allezins een verheven enthusiasmus denkbaar, dat zich tot zielenvrede en hoogere goederen bepaalt dan de aardsche zijn; en niet alleen dat men zich menschen verbeelden kan, maar de geschiedenis levert ze, die met gezegde geestdrift ook anderen die goederen poogden deelachtig te maken. Maar hoe nu zij, die van den geest der sijmbolen enz. niets meer gevoelen, en niets dan den dooden klip hebben overig behouden? Zij willen toch ook wat hebben. Welnu — daar bieden zich hun de goederen dezes levens aan. Is het wonder dat zij toetasten? Zouden wij het ook niet doen? Wij zouden eens kijken, wanneer iemand onzer de driedubbele pauselijke kroon kroon wierd aangeboden! Dit laatste is echter niet terstond gebeurd; maar de menschen hebben toegelaten, dat de magt der geestelijkheid zich van lieverlede zoo ver uitbreidde.

Was het eenmaal zoo ver gekomen, dat de geestelijkheid volstrekt aardschgezind geworden was, en door de gemoederen der menschen heen, als langs den kortsten en met allen schijn van eerlijkheid bestraalden weg in derzelver goederen wist te geraken — dat de goede lieden haar nog vereerden en bedankten bovendien, en zelve honger en kommer leden, om de geestelijke vaders te laten brassen: wat wonder dat zij over het behoud van deze uitgebreide bevoorregtingen waakte, en het aantasten van dezelve deed aanmerken als of de eer en het eigendom van God wierd aangegrepen? — Wie zou het wagen of vermogen haar uit het gebied te verjagen, waarin zij of als vorstin door vereenigde goddelijke en wereldlijke magt, of als bedelaares door den schijn van strenge zelfverloochening — in alle gevallen met eene glorie van heiligheid om het hoofd — ontzag en vrees inboezemde, en door het ontvlammen van dweeperij de harten aan zich boeide? De wijzen? maar dezen zijn er zoo dik niet gezaaid, en waar enkelen te voorschijn traden, die werden handig van kant gemaakt. De wereldlijke magt? maar die had zich met de zoogenaamde geestelijke veel te familiair gemaakt; had zich zelve door haar onder den duim laten krijgen, onder anderen ook door zich van haren invloed, bij de onregtvaardige vergrooting van haar regtsgebied, te bedienen. Ook zijn de wereldsche grooten juist niet volstrekt ontheven van die bekrompenheid van geest, waardoor men onder de magt der slimme, vastberadene en stoutmoedige gewetensraden komt. Daarenboven hadden ook zij veel absolutie noodig.

(*Het vervolg hierna.*)

Aan de Redactie!

Menigmaal las ik in uw geacht dagblad eenige gegronde aanmerkingen op eenige gebrekkige wetten en inrigtingen. Meenende ook eenige niet ongepaste te hebben, zoo twijfel ik niet, of gij zult dezelve in uw dagblad willen opnemen. Mogten dezelve iets bijdragen om algemeen welzijn te bevorderen, dan zoude ik mijne poging beloond zien, en twijfel zeer of er wel, gelijk nu op sommige plaatsen, gebrek zoude geweest zijn, waar het thans zoo dringend aan geweest is; namelijk, aan geneeskundige hulp.

Het is bekend, dat in elke stad, waar geene plaatselijke geneeskundige commissie bestaat, elk geneesheer zijne eigene geneesmiddelen mag gereed maken, en zelfs ten platten lande elke platte lands-heelmeester; hoe ondoelmatig dit is, kan ieder ligt inzien.

Want wat verstaat gewoonlijk een geneesheer, die zoo van de hoogeschool komt, van de artsenij-mengkunde? Zeer weinig, en nog veel minder een platte lands heelmeester; doch al hadden zij er al eenige kennis van, hoe oppervlakkig zoude zulks dan zijn; want hunne studie, wanneer zij die regt zullen betrachten, is reeds zoo uitgebreid en zoo moeijelijk, dat het ondoenlijk is, zelfs voor het vlugste brein, dat zij de artsenijmengkunde, in haren geheelen omvang, daarbij op eene behoorlijke wijze kennen; want hoe vele jaren worden er niet vereischt om nog niet eens uit te munten.

Dit immers behoeft geen nader betoog. Nu hoe gaat het er verder somtijds mede? De gereedmaking der geneesmiddelen wordt aan de vrouwen opgedragen, en, ware het dat nog maar alleen; maar als men wist, dat, bij voorbeeld, een geneesheer nog wel tegen eenen lompen boeren jongen zegt: doe er maar wat bij uit de groote flesch; als men wist, dat de geneesmiddelen bij sommigen nimmer gewogen worden, uitgezonderd misschien de hevigst werkende vergiften; als men wist, dat sommigen welligt alleen gebruikten zoodanige geneesmiddelen, die het goedkoopste zijn en het meeste voordeel voor hen opleveren: wie zoude dan zulke geneesheeren en derzelver geneesmiddelen begeeren?

Immers niemand, en dit groote kwaad wordt veroorzaakt door eene wet, welke zeker eene der gebrekkigste is, welke wij onder het verlicht bestuur van onzen Koning hebben. Want wat regt heeft toch de bewoner van eene groote stad meer op eene goede geneeskundige hulp, dan die eener kleine stad, of van het platte land?

Waarom worden alle provincien, kleine steden en het platte land, namelijk, niet in kantons verdeeld, en daarin geplaatst een bepaald getal goede geneesheeren, heelmeesters, verloskundigen en artsenij-mengers; de winkels van welke laatsten geheel ingerigt moesten zijn, even zoo wel als van die in grootere steden, naar de Belgische apotheek; en dit konde immers zeer wel gebeuren, zonder te strijden tegen het regt van patent; want het getal der Notarissen, bij voorbeeld, is immers ook wel bepaald; of is de geneesheer, de heelmeester, de artsenij-menger, een minder belangrijk lid der maatschappij, dat daar zulke naauwkeurige bepalingen omtrent niet behoeven?

Hoe regelmatig zoude, bij zoodanige bepaling, de lijdende menschheid dan raad van den geneesheer, hulp van den heelkundigen en goede geneesmiddelen van den artsenijmenger verkrijgen; dan zouden alle schadelijke en schandelijke misbruiken ophouden. —

In hoe verre mijn, ik weet het zelf, gebrekkig schrijven gegrond zij, laat ik over aan hen, die het goed beoordeelen kunnen, terwijl ik mij noeme,

R.........., K. B.
den 27 Nov. 1826.

DE ITALIAANSCHE ZANGER.

FARINELLI, beroemd Italiaansch zanger, beloonde het gunstig onthaal, hem in *Londen*, door een zeer achtingswaardig publiek, aangedaan, met den schandelijksten ondank. Na onderscheidene uitnoodigingen ten huize van aanzienlijke Londenaars en het genieten van buitensporige belooningen, werd hij verzocht te zingen op een groot assemblé bij den Hertog VAN NORTHUMBERLAND.

Alles was reeds in gespannene verwachting, om den beroemden kunstenaar te hooren, toen een bode van zijnentwege het mondeling berigt kwam brengen, dat de heer FARINELLI aan zijne belofte niet kon voldoen, dewijl hij zijn woord gepasseerd had bij Ladij COVENTRY, en men hem dus te vergeefs zou wachten. De Hertog, nooit meer in zijn schik dan wanneer hij zijne gasten vermaak kon verschaffen, zag zich nu geheel te leur gesteld en verzocht verschooning voor de misrekening. Maar de Hertog VAN MODENA, wiens onderdaan FARINELLI was, daar tegenwoordig zijnde, verzekerde het gezelschap, dat het in geenen deele in deszelfs verwachting zou te leur gesteld worden. Hij zond dadelijk eenen bediende naar den zanger, met order om terstond te verschijnen.

De Modener, zich aan dit bevel niet durvende onttrekken, kwam oogenblikkelijk en al de aanwezigen stonden op om hem te verwelkomen, uitgezonderd de Hertog VAN MODENA. Men plaatste een' stoel voor FARINELLI, maar de Hertog gebood dien weg te nemen, zeggende: » Hoe, zoudt gij dulden, mijne vrienden, dat een zanger in uw midden zat." Zich vervolgens tot hem wendende, voegde hij hem, op eenen barschen toon, te gemoet: » FARINELLI, ga daar in [illegible] van de kamer staan en zing ons uwe beste aria's voor het gezelschap, dat u de eer aandoet u hier den toegang te vergunnen." De hooghartige, maar nu gedweeë, afhangeling gehoorzaamde; zong zoo goed hij geleerd had, en verliet daarna zeer onderdanig en met vele buigingen de kamer.

M O Z A R T.

Nog naauwelijks bereikte deze groote componist den ouderdom van drie jaren, of hij vond reeds zijn grootste vermaak in het aanslaan van accoorden op de piano, en betoonde zijne hoogste blijdschap als het hem gelukte eene welluidende zamenstelling van toonen te ontdekken. Vier jaren oud zijnde, begon zijn vader hem eenige kleine muzijkstukjes te leeren, welke hij in zeer korten tijd kon spelen; en voor zijn zesde jaar had hij reeds eenige kleine stukjes zelf vervaardigd, terwijl hij het plan vormde om eerlang composities van grooteren omvang te leveren. De vlugheid van zijn begrip en de schranderheid, die hij ten toon spreidde, deden in hem aanvankelijk den beroemden kunstenaar vermoeden, welke hij in lateren leeftijd geworden is. Hij was van een bijzonder gevoelig gestel en zijn gehoor was zoo fijn en ligt kwetsbaar, dat hij in zijne kinderjaren, op het hooren van een trompet, in stuiptrekkingen verviel. In 1764 kwam hij met zijn vader en zuster te *Londen*, waar hij de eer had voor den Koning op het orgel in de koninklijke kapel te spelen, hetwelk Z. M. meer behaagde dan zijn cimbaal-muzijk. Gedurende zijn verblijf aldaar, componeerde hij zes sonnaten, welke hij aan de Koningin opdroeg.

Hij bereikte toen den ouderdom van acht jaren. Weinig tijds hierna vertrok hij naar *Milaan*, waar hij in 1770 zijne opera *Mithridates* vervaardigde. En van toen af tot aan zijn negentiende jaar, werd hij het muzijkale wonder van *Europa*.

Geheel aan de muzijk overgegeven, was MOZART een kind in andere zaken. Zijne handen waren zoo gewoon aan de piano, dat hij dezelve tot niets anders kon bezigen. » Aan tafel sneed zijne vrouw voor hem het vleesch; en, wat zijne finantien betrof en het bestuur zijner huiselijke aangelegenheden, ook hierin werd hij door zijne vrouw geheel geleid. Zijn phijsiek gestel was zwak en hij verkeerde veeltijds in eenen ziekelijken toestand. Even als alle week opgevoede menschen, had hij eene groote vrees voor den dood; en het was alleenlijk door zijne onverzadelijke neiging voor zijne geliefkoosde studie, dat hij eenige verstrooijng voor zijnen ter neder gedrukten geest vond. Meestal was hij zeer droefgeestig, hetwelk op zijne zwakke gezondheid eenen nadeelig beslissenden invloed had. In dezen staat van melancolie, componeerde hij de *Tooverfluit*, de *Clemenza di Tito* en zijne beroemde mis in D. mineur, gewoonlijk bekend onder den naam van zijn *requiem*. De omstandigheden, welke de zamenstelling van dit laatste kunstgewrocht van MOZART vergezelden, en de uitwerkselen, welke deze op zijnen geest te weeg bragten, zijn te belangrijk om niet door ons vermeld te worden.

Eens, dat hij, als naar gewoonte, eenen droefgeestigen luim had, bezocht hem een vreemdeling, wiens deftig en ernstig uiterlijk hem eenen zekeren eerbied inboezemden. Deze verzocht MOZART eene plegtige mis te vervaardigen, voor de rust der ziel van een' zijner vrienden, wiens nagedachtenis hij voornemens was met eene plegtige dienst te vieren. MOZART nam aan om de verlangde mis binnen eene maand te zullen leveren, en de vreemdeling, den kunstenaar vooruit willende beloonen, stelde hem honderd dukaten ter hand. De geheimzinnigheid van dit bezoek had op MOZART's ziel eenen diepen indruk gemaakt. Hij peinsde daarover langen tijd en begon eindelijk aan zijne beloofde compositie met inspanning te arbeiden. Maar deze arbeid haalde hem langdurige bezwijmingen op den hals, en vermeerderde zijne droefgeestigheid. » Ik maak deze *requiem* voor mij zelven," zeide hij tot zijne vrouw, » zij zal voor mijne uitvaart dienen." En deze gedachte verliet hem niet. Na verloop der maand kwam de vreemdeling terug, maar MOZART had zijn werk nog niet kunnen afmaken en verzocht nog vier weken uitstel. De vreemdeling nam er genoegen in en begreep hem nog vijftig dukaten voor meerdere moeite schuldig te zijn, welke hij dadelijk aan MOZART uitbetaalde. Verwonderd over dit zonderlinge gedrag, liet hij den vreemdeling door een' zijner bedienden achter na gaan, om te ontdekken met wien hij te doen had; maar deze kwam, onverrigter zake terug en had den man uit het gezigt verloren. En nu hield MOZART zich overtuigd, dat de onbekende een afgezant was uit de wereld der geesten, om hem zijnen naderenden dood aan te kondigen. Hij begon dan ook met verdubbelden ijver aan zijne mis te arbeiden, en voltooide dezelve, in spijt zijner schier uitgeputte krachten, vóór het einde van het verleende uitstel. De vreemdeling kwam terug, ontving zijne muzijk; maar MOZART — was niet meer.

INVALLENDE GEDACHTEN.

Aalmoezen zijn offers aan de menschelijkheid, wier vereerende of onteerende opdragt afhangt van het gevoel des offeraars. Zijn zij de vrucht van zuivere broederliefde, dan brengen zij zegen en genoegen aan. Maar vloeijen zij voort uit de onzalige bron van hoogmoed of praalzucht, dan wrijven zij der ziel eene smet aan, door niets dan boetvaardigheid uit te wisschen.

De man, die alleen goed doet, omdat zijn pligt hem zulks gebiedt, geeft voorzeker meer gehoor aan zijne rede dan aan zijn gevoel, en zal zelden in het getal staan der dezulken, die voor het welzijn hunner evennaasten goed en bloed veil hebben.

Weldadigheid is eene plant, die bijna nergens weelderiger schijnt te tieren dan in ons gezegend koningrijk: dáár prijkt zij met de schoonste bloemen, wier liefelijke balsemgeur onophoudelijk tot in de woningen der behoefte en ellende doordringt; dáár wordt zij door Vorst en onderdanen het zorgvuldigst gekoesterd en gekweekt; dáár vertoont zij het meest het vermogen harer voortteling, zelfs in weerwil der hevigste staatsorkanen.

Verlichting en beschaving maken dáár alleen gewenschte vorderingen, waar de deugd ten troon zit, en eendragt, menschenmin, volks-vlijt en burgertrouw dien omringen.

Dweepzucht en bijgeloof bewonen dat land, waar heerschzucht den schepter zwaait en logge onwetendheid, traagheid, nijd, afgunst en hoogmoed onstuimig zijn.

ARNHEM, den 12. December.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 11. Dec. 3 El 3 Palm 0 Duim; gewassen 70 D. gevallen 0 D.
Den 12. dito. 3 El 5 Palm 0 Duim; gewassen 20 D. gevallen 0 D.

Heden verloste zeer voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER, de Hoog Wel Geborene Vrouwe *J. E. J. HOEKEL*, geliefde Echtgenoote van J. A. O. E. BARON VAN NISPEN, van *Zevenaar*.

ZEVENAAR, den 6. December 1826.

Heden overleed, ten gevolge eener langdurige ziekte, verzeld met hevige rhumathieke pijnen, mijne geliefde Echtgenoote, Vrouwe *J. C. DE RECHTEREN VAN HEMERT*, in den ouderdom van 62 jaren.

Strekkende deze tevens tot communicatie aan Bloedverwanten en Vrienden, met verzoek om van Brieven van rouwbeklag verschoond te blijven.

J. GODEFROY,
Gepensioneerd Lt. Kolonel.

ARNHEM,
den 11. December 1826.

*** *BEKENDMAKING.*

Onder nadere approbatie van Hun Ed. Groot Achtb. Heeren Gedeputeerde Staten van *Gelderland*, zullen BURGEMEESTER en ASSESSOREN der GEMEENTE *BORKULO*, op Vrijdag den 15. December 1826, des voormiddags ten 10 ure, ten Raadhuize te *Borkulo*, in het openbaar, *voor den tijd van zes jaren*, Verpachten;

1. Het PLAATSJE, *den Scheunink* genaamd, bestaande uit een HUIS en verder GETIMMERTE, met zijn HOF-, BOUW- en WEILAND.
2. Het BOUWLAND, *de hooge Koppel* genaamd.
3. Een stuk BOUWLAND, op den Haverkamp.
4. Het WEILAND, *den Scheuninksweide*; en
5. Het WEILAND, *de lage Koppel* genaamd.

Alles in de Gemeente *Borkulo* gelegen en aan dezelve toebehoorende; zullende de voorwaarden van heden af aan ter Secretarie ter visie liggen.

Borkulo, den 2. December 1826.

De Burgemeester en Secretaris
van *Borkulo*,
F. W. LAMBERGH.

---

† † † Mr. *J. NYHOFF* en Mr. *G. VAN ECK*, Notarissen, residerende te *Arnhem*, zullen, namens de Erfgenamen van wijlen den heer *A. BOONZAIER*, op Donderdagen den 11den en 25sten Januarij 1827, telkens des avonds ten zes ure, in *het Zwijnshoofd* te *Arnhem*, publiek veilen en verkoopen:

1. Een HUIS en ERVE, met OPEN PLAATS, staande en gelegen binnen *Arnhem*, onder in de *Bakkerstraat*, wijk A No. 90, tusschen de Erven van Mejufvrouw de Wed. *BROUWER* ter eene, en *TEMPELAAR* ter andere zijde, laatst bewoond geweest door wijlen den gemelden Heer *A. BOONZAIER*, kunnende met 1. Februarij 1827 worden aanvaard.
2. Een HUIS en STAL, van ouds *de Karabinier* genaamd, staande en gelegen aldaar, in de *Zwanesteeg*, wijk E No. 41, tusschen het Erf van *St. Nicolaas Broederschap* ter eene en *ROSMULDER* ter andere zijde, bewoond door *L. HOUTKES*, kunnende met 1. Mei 1827 worden aanvaard.
3. Een HUIS en ERVE met SCHUUR en TUIN, groot te zamen ongeveer 3 Roeden 20 Ellen, staande en gelegen in de Gemeente van *Arnhem*, aan den ouden *Deventer* Weg, in *de Kattenpoel*, wijk I. No. 81, tusschen *K. REINTJES* ter eene en den Heer Baron *VAN HEECKEREN* ter andere zijde, bewoond door *A. DICKS* en de Wed. *DICKS*, kunnende met 1. Mei 1827 worden aanvaard.
4. Een TUIN met TUINHUISJE, staande en gelegen op het *Waardje* der stad *Arnhem*, deszelfs ingang hebbende achter *Rodenburg*, in wijk K., tusschen de Tuinen van den Heer *BERENDS* ter eene en den Heer *[illegible]* ter andere zijde, kunnende dadelijk na den toeslag worden aanvaard.
5. Eene VROUWEN ZITPLAATS, in de *Groote Kerk* te *Arnhem*, in het Zuider Middelpand, 14de Bank 3de Plaats, kunnende dadelijk na den toeslag worden aanvaard.
6. Eene DITO ZITPLAATS, in de *Gasthuis-Kerk* aldaar, 9de Bank 2de Plaats, kunnende mede dadelijk na den toeslag worden aanvaard; en eindelijk
7. Een GRAF, in de *Groote Kerk* aldaar, in het Noorderpand, No. 109.

De perceelen No. 1, 2, 3 en 4 kunnen dagelijks worden bezigtigd, mits daartoe vooraf aan de respective bewoners aanvrage doende, terwijl de Veil-Conditien, gedurende acht dagen voor den inzet en vervolgens, ten Kantore der voormelde Notarissen voor een iegelijk ter lezing zullen liggen.

HANOVER- OF ZINKING-SNUIF.

Deze zoo zeer alom gezocht wordende SNUIF, waarvan de bestanddeelen bij het Ministerie van Binnenlandsche Zaken en bij de Provinciale Geneeskundige Commissie, te 's Hage, bekend zijn, en welke, door de bevoegde Autoriteit, te Cleef, scheikundig is onderzocht en goedgekeurd, overtreft zoo verre het doel van alle andere Snuiven, namelijk, de oplossingen van verstoppingen in het Hoofd, dat dezelve, met regt, tot dagelijksch en algemeen gebruik kan worden aangeprezen.

Gemelde Snuif, van eenen aangenamen geur, wordt thans, behalve bij den vervaardiger, Js. LEON, te 's Hage, tegen 40 Centen het Nederlandsche *ons* (en ook bij het *lood*), bij zijne Correspondenten, in de voornaamste Steden van het Rijk, verkocht, zijnde: te Alkmaar, de Wed. *J. L. Nonta*, in de Langestraat; Alphen, *E. Kalmeijer*; Amersfoort, *J. van Dashorst*; te Amsterdam, *A. Stevens*, op den hoek van de Warmoesstraat en Halsteeg; *E. Sarphatij*, op de St. Antonis Breestraat, in het *Wapen van Londen*, No. 91, *F. Ebbing Hz.*, Haarlemmerdijk No. 60, en de Gebroeders *van Arum*, Boekhandelaars, op den Nieuwendijk, bij de Gravestraat; Antwerpen, *J. van Esse*; Apeldoorn, aan het Postkantoor; Arnhem, *H. G. Klaassen*; Assen, *C. van Gorcum*; Bergen op Zoom, *J. Verkouteren*; Beverwijk, aan het Postkantoor; 's Hertogenbosch, *E. Lion en Zonen*, Courantiers; Boskoop, *Abr. Wildenberg*; Breda, de Wed. *[illegible] van Dooren*; Brielle, *J. Kluit Jr.*; Brussel, *Debaeser*, in de [illegible]poortstraat; Cleef, *L. Kaspers*; Delftshaven, *A. Arendse*; Delft, *M. J. Logger*; Deventer, *H. Tenharmse. Hz.*; Dirksland, *J. W. Anemaet*; Doesborgh, de Wed. *Wilmerink*; Dokkum, *[illegible] Fogteloo*; Dordrecht, *A. C. van Wageningen*; Enkhuizen, *[illegible] Zalm*; Franeker, *Cornelis Douwes Zijlstra*; Goes, *[illegible] Hoek*; Gorinchem, *J. van der Wal*; Gouda, *C. [illegible]*; Goudswaard, *W. Munter*; Groningen, *J. Doedens*; [illegible], *C. Moerbeek*, in de Groote Houtstraat; Harderwijk, *[illegible]*; Harlingen, Wed. *F. J. Feersma*; Hasselt, *[illegible] Comp.*; Heerenveen, *F. Hessel*; Hellevoetsluis, *[illegible] van Rossem*; Heusden, *G. Veerman*; Hitzert, *L. [illegible]*; Hoorn, *H. [illegible]*; Koningsplaat, *P. M. [illegible]*; Leeuwarden, de Erven *H. W. Hommes*; Leijden, *[illegible]*; Maassluis, *M. van de Ridder*; Maastricht, *[illegible]*, op de Markt; Middelburg, *J. W. Leendertse*, op den Dam; Monnikendam, *J. A. Meijer*; Naarden, *B. J. van Ameringen*; Nijmegen, *J. W. Hogendijk*; Oud-Beijerland, *[illegible] van Dooren*; Purmerend, *Gerrit Bruining*, in de Peperstraat; Rotterdam, *J. M.* en *M. J. Biesta*, in den Oppert, No. 7; Schiedam, *W. Willeman*, in de Hoogstraat; Schoonhoven, *D. v. d. Burg*; Sneek, *Sieds Wouda*; Tiel, *M. Spilleman*; Tilburg, *A. van der Voort*; Utrecht, *J. van der Schroeff*; Vlaardingen, *W. J. van der Boor*; Waalwijk, *Siermans*; Wageningen, aan het Postkantoor; Weesp, *A. Schouten*; Winschoten, *F. J. Hoekzema*; Woerden, *C. van der Kas*; Zaandam, *O. Zalm*, op den Dam; Zierikzee, *P. Guinée*; Zutphen, *F. C. Geffelmuth*; Zwammerdam, de Wed. *G. van Laar*, en Zwolle, *T. Doijer Az.*

Tot voorkoming van alle misleiding, worden de gebruikers dezer Snuif verzocht, zoo op het adres van den Vervaardiger, als op dat zijner Correspondenten te letten, daar gemelde zijne Snuif nagemaakt, in pakjes van denzelfden vorm geslagen en met dezelfde kleur van papier omplakt worden.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.